

Nivalan kaupunki
Rakennusvalvonta
Ari Ojala

Lausuntopyyntö 19.6.2023

Lausunto suunnittelutarveratkaisu- ja toimenpidelupahakemuksista, Nivala, Läheaho, 535-404-21-78 ym., maa-asenteinen aurinkosähkön tuotantoalue

Nivalan kaupunki pyytää maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 173 § 3. momentin mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoa suunnittelutarveratkaisusta kiinteistöille 535-404-21-78, 535-404-21-147, 535-404-18-192, 535-404-18-428 ja 535-404-89-74. Kiinteistöille suunnitellaan maa-asenteista aurinkosähkön tuotantoaluetta. Alue sijaitsee noin 3,5 km Nivalan keskustasta koilliseen, noin 500 m etäisyydellä Nivalan sähköasemasta.

Hankkeelle varatun alueen pinta-ala on noin 11,4 ha, josta rakennettavan alueen ala on noin 10,5 ha.

Nykytilassa kohdealue on maatalouskäytössä. Pellot on ojitettu avo- ja salaojin. Rakennuspaikan ympäristöolosuhteet ja luontoarvot on selvitetty olemassa olevien avointen aineistojen perusteella ilman maastokäyntiä. Selvityksen mukaan hankealueen pintamaalajit ovat saraturvetta, karkeaa hietaa ja hienoainesmoreenia. Pohjamaalajit ovat karkeaa hietaa ja hienoainesmoreenia. Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on pieni, mutta aineiston mukaan se selvitetään tarkemmin rakentamisen suunnittelun yhteydessä. Maataloustoiminnan myötä hankealueen maasto ja luontotyytit ovat voimakkaasti muuttuneet luonnontilaisesta. Aluetta sivuaa havumetsä. Hankealueen valumavedet laskevat Malisjokeen, joka sijaitsee noin 1,5 km hankealueelta kaakkoon. Hankealue rajautuu Tihunkorven pohjavesialueeseen (1). Pintavesien valumasuunta on kuitenkin pohjavesialueelta poispäin.

Ympäristöselvityksen mukaan aurinkopuistolla ei tule todennäköisesti olemaan merkittäviä vaikutuksia ympäröivään luontoon. Pääpaino vaikutuksissa tulee olemaan rakennusvaiheen aiheuttamassa häiriössä ja maankäytön muutoksessa. Selvityksen mukaan aurinkovoimahanke voi viedä peltoalueiden linnuilta jonkin verran ruokailu-, pesimis- tai saalistuspaikkoja, mutta koska alueen lähistöllä on runsaasti vastaavaa biotooppia, alueellisella tasolla hankkeen vaikutus linnustolle on vähäinen. Vastaavasti aurinkopaneelit ja alueen reunalle suunniteltu istutettava puurivi voivat tarjota varjoa ja suojaa linnuille ja pieneläimille.

Alueelle kulkemiseen käytetään olemassa olevaa tiestöä. Hakemusaineiston mukaan alueelle sijoittuvaa Lähdeahon yksityistietä on

10.8.2023

tarkoitus jatkaa siten, että tieltä tulisi jatkossa kaksi liittymää Kajaanintielle (vt 28). Toiminnassa oleva puisto ei vaadi päivittäistä liikennöintiä alueelle. Aurinkosähköpuisto on suunniteltu liitettävän kantaverkkoon Nivalan sähköasemalla, joka sijaitsee noin 500 m hankealueelta länteen. Maakaapeli on tarkoitus sijoittaa Kajaanintien pohjoispuolelle Nivalan kaupungin omistamalle kiinteistölle.

Alue on suunnittelutarveratkaisua hakevan yrityksen hallinnassa 50 vuoden vuokrasopimuksella. Aurinkovoimalakenttiä on suunniteltu sijoitettavan koko hankealueelle huomioiden kuitenkin voimaloiden tarvitsemat huoltotiet rakentamis- ja toiminta-aikana.

Aurinkosähkön tuotantoalue muodostuu riveihin järjestetyistä kiinteistä telineistä, joihin aurinkopaneelit sijoitetaan. Rakenteiden määrä ja mitoitus tarkentuvat rakentamiseen lopullisten tuotevalintojen mukaan. Telineyksiköt ovat länsi-itä suuntaisia ja niiden väliin jää väli, jota hyödynnetään huoltotöissä. Perustuksena käytetään hakemusaineiston mukaan juntattua paaluperustusta. Lisäksi alueelle rakennetaan valitun paneelityypin vaatima määrä muuntamoita sekä puiston käytön ja kunnossapidon vaatimat pienet huoltorakennukset. Puiston alue aidataan, jotta sivulliset tai eläimet eivät vahingossa eksy puiston alueelle. Ympäristöselvityksen mukaan alue aidataan kahdeksi alueeksi, joiden väliin jää huoltotie. Aitaaminen vaikuttaa selvityksen mukaan jollakin tasolla isompien maaeläinten liikkumiseen alueella ja sen ympäristössä, mutta vaikutukset tulevat todennäköisesti olemaan suhteellisen pienet. Eläimet voivat myös kulkea alueen läpi huoltotietä myöten.

Ympäristöselvityksen mukaan hankkeen toteuttaminen ei tämän hetken tiedon mukaan vaadi suuria maanmuokkaustöitä.

Kaavatilanne

Alueella ovat voimassa Pohjois-Pohjanmaan 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaavat. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa alueelle ei ole osoitettu käyttötarkoituksmerkintää. Muiden merkintöjen osalta alueelle osoitettu on merkinnät maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Malisjokivarren kulttuurimaisema-alue), maaseudun kehittämisen kohdealue ja suoja-alue/lentoliikenteen varalaskupaikan suojavyöhyke. Lähelle sijoittuvat seuraavat merkinnät: moottorikelkkailureitti, pohjavesialue, pääsähköjohto 110 kV sekä pääsähköjohdon yhteystarvemerkinnot 110 ja 400 kV.

Malisjokivarren maisema-alueeseen kuuluvat Malisjokeen ja siihen laskevia oja ympäröivät lakeat ja alavat viljelysalueet. Jokilaaksoa ympäröivät loivapiirteiset selänteet. Tiivistys raportista Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla (Pohjois-Pohjanmaan liiton julkaisu B:86): *Maisemalle ovat tyypillisiä vuoroin sulkeutuvat ja vuoroin avoimien viljelysalueiden yli avautuvat pitkät ja laajat näkymät. Maisemakuva on pienipiirteisempi kuin Kalajokilaakson valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Maisema-alueella on pitkä historia asuttuna, elinvoimaisena maaseudun kulttuurimaisemana. Maisema-alueen läpi kulkee Nivalasta Kärsämäelle johtava maantie. Tie kulkee maisema-*

10.8.2023

alueen pohjoislaidalla loivapiirteistä selännealueen reunaa myötäillen. Tieltä avautuu monin paikoin komeita, avoimia näkymiä viljelysalueiden ja Malisjoen yli etelään. Näkymät on tärkeää huomioida alueen ja sitä ympäröivän maiseman ominaispiirteisiin vaikuttavien suunnitelmien, kuten tuulivoima-alueiden rakentamissuunnitelmien, yhteydessä. Alueen arvot pohjautuvat sen edustavuuteen vanhana ja edelleen elinvoimaisena maaseudun kulttuurimaisemana. Maisemakuvaa hallitsevat laajoina, tasaisina ja avoimina avautuvat viljelysalueet. Maisemalle luonteenomainen, omaleimaisuutta luova piirre on näkymien vaihtelu avoimista suljettuihin.

Maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta koskevassa maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä edellytetään mm., että alueen suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan.

Lausunto

L-vastuualue

Liikennevastuualue ottaa kantaa suunnittelutarveratkaisuhakemukseen valtatielle 28 osoitettujen liittymien osalta. Hankealue sijoittuu valtatie 28 läheisyyteen. Kyseessä on päätie, joka palvelee ennen kaikkea pitkämatkaista liikennettä ja yleisesti ottaen liittymälupia myönnetään pääteille rajoitetusti. Keskimääräinen vuorokausiliikenne hankealueen kohdalla on noin 1700 ajoneuvoa vuorokaudessa ja nopeusrajoitus on 100 km/h. Suunnittelutarveratkaisuhakemuksen aineistossa kerrotaan hankealueelle kuljettavan olemassa olevien liittymien kautta, noin tieosoitteesta 28/21/1240/oikea ja mahdollisesti myös tieosoitteesta noin 28/21/670/oikea.

Liikennevastuualue huomauttaa, että liittymien nykyisen käyttötarkoituksen esitetään muuttuvan ja liittymät todennäköisesti tarvitsevat parantamista. Liittymille tulee hakea liittymälupaa liittymien käyttötarkoituksen muuttamista ja liittymien parantamista varten. Valtatie liikenteen näkökulmasta yleensä paras ratkaisu on rakentaa yksi hyvä liittymä hankealueelle. Kahden liittymän tarpeelle on esitettävä erityiset perustelut. Hankkeen rakentamisen ja käytön aiheuttamista raskaan- ja henkilöautoliikenteen määrästä tulee esittää arvio. Liittymäluvan edellytykset ratkaistaan liittymälupaprosessissa. Lisätietoja liittymäluvan hakemisesta ja tarvittavista liitteistä löytyy osoitteesta <https://www.ely-keskus.fi/liittymat>.

Y-vastuualue

10.8.2023

ELY-keskus toteaa, että sen tehtävään kuuluu MRL:n 18 §:n perusteella valvoa, että kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa alueiden käytössä otetaan huomioon vaikutuksiltaan valtakunnalliset ja merkittävät maakunnalliset asiat. Merkittäviltä osin suunnittelutarveratkaisua koskeva harkintavalta on luvan käsittelijällä.

Tällä hetkellä Suomessa ei ole olemassa valtakunnallista ohjeistusta tai oikeuskäytäntöä siitä, mitä MRL:n mukaisia lupamenettelyjä teollisen kokoluokan aurinkovoimaloiden rakentamisessa sovelletaan. Hankkeissa tulee ratkaista tapauskohtaisesti, mitä lupamenettelyä kulloinkin sovelletaan. MRL ei mahdollista aurinkovoimaloiden rakennuslupien myöntämistä suoraan yleiskaavan perusteella. Mikäli suunnittelutarveratkaisun edellytykset eivät täyty, on alueelle laadittava asemakaava.

MRL 137 §:ssä on asetettu edellytykset suunnittelutarveratkaisun myöntämiselle. Rakentaminen mm. ei saa aiheuttaa haittaa asemakaavoitukselle, yleiskaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle, ja rakentamisen on oltava sopivaa maisemalliselta kannalta eikä se saa vaikeuttaa erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä.

Alueella voimassa olevat kaavat ohjaavat alueen suunnittelua. Hankealueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Pohjois-Pohjanmaan 1.–3. vaihemaakuntakaavoissa ei ole osoitettu alueelle käyttötarkoitusmerkintää. Hankkeen suunnittelussa ja luvituksessa on huomioitava hankkeen sijoittuminen maakuntakaavassa osoitetulle maakunnallisesti arvokkaalle Malisjokivarren maisema-alueelle.

Hakemusaineiston mukana toimitetussa maisema-analyysi-suunnitelmassa on tunnistettu, että teollisen kokoluokan aurinkovoimala-alueiden sijoittamista avoimeen maastoon valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla tulisi välttää. Samassa asiakirjassa on myös mainittu, että mikäli voimaloita sijoitetaan arvokkaalle maisema-alueelle, tulisi se suunnitella niin, että siitä ei tule hallitsevaa maisemaelementtiä. Aurinkovoimaloista aiheutuvat maisemavaikutukset ovat merkittäviä ja pitkäaikaisia.

Hankeesta laadittujen havainnekuvien ja alueleikkauskuvien pohjalta voidaan arvioida hankkeen merkitystä erityisesti maisemalliselta kannalta sekä kulttuuriympäristön arvojen osalta. Havainnekuvat ovat hyvin laadittuja ja niiden perusteella voi todeta maiseman muuttuvan hankkeen myötä. Alueleikkauskuvien perusteella erityisesti valtatieltä 28 avautuvaan peltomaisemaan aurinkovoimalasta ei kuitenkaan muodostuisi hallitsevaa elementtiä, vaan alueen korkeussuhteet huomioiden peltomaisemaa voisi havainnoida aurinkovoimalakentän yli valtatiellä 28 liikkuvasta ajoneuvosta. Huomioitavaa on myös, että maanmittauslaitoksen ilmakuvien perusteella valtatieltä 28 ei ole ollut hankkeen sijaintipaikan kohdalla näkymää peltoaukealle maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden hyväksymisen ajankohtana (3. vaihemaakuntakaava, 2015), vaan peltoaukean ja valtatie välissä on ollut metsäkaistale.

10.8.2023

Havainnekuvien ja ilmakuvien perusteella peltoalue, jolle hanke sijoittuu, on maisematilaltaan osin metsän rajaama. Suunnittelualue on osa laajaa avointa viljelymaisemaa sijoittuen aukean reunalle. Maisema-analyysisuunnitelmassa on tunnistettu näkemäsuunnat, joihin rakentamisella on maisemallisia vaikutuksia. Aurinkopaneelien varsinaisessa avautumissuunnassa etelässä lähin asuinrakennus sijaitsee noin 300 metrin etäisyydellä hankealueesta.

Suunnitellulla hankkeella on maisemallisia vaikutuksia hankkeen lähialueelle. Huomioiden hankkeen sijoittuminen arvokkaan maisema-alueen reuna-alueelle ja korkeusasemaltaan Kajaanintien korkotason alapuolelle, suunniteltu hanke ei kuitenkaan todennäköisesti merkittäväällä tavalla vaikeuta erityisten kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä.

ELY-keskus pitää tärkeänä, että asiasta pyydetään myös alueellisen vastuumuseon lausunto. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella ei ole muuta huomautettavaa suunnittelutarveratkaisuhakemuksesta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ympäristöasiantuntija Timo Leikas, alueidenkäytön asiantuntijat Laura Felin ja Touko Linjama, ylitarkastaja Maria Ekholm-Peltonen ja liikennejärjestelmävastaava Päivi Hautaniemi. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Timo Leikas ja ratkaissut alueidenkäyttöryhmän päällikkö Taina Törmikoski.

Yhteystiedot

Ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue, luonto ja alueidenkäyttö -yksikkö, alueidenkäyttöryhmä
Ympäristöasiantuntija Timo Leikas, puh. 0295 038 135

Tiedoksi

Pohjois-Pohjanmaan museo / rakennettu kulttuuriympäristö

Tämä asiakirja POPELY/536/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/536/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Leikas Timo 10.08.2023 13:43

Ratkaisija Törmikoski Taina 10.08.2023 13:47